

Motion till riksdagen

1989/90:Ub291

av Eva Goës m.fl. (mp)

Skolan och landsbygden

Ett sårbart Samhälle

Vi lever i ett sårbart samhälle. Sårbarheten har ökat med alla maskiner och tekniska system som har gjort livet bekvämare, men också hetsigare. Stordrift och centralisering har gått hand i hand med den industriella utvecklingen. Tidigare var förhållandet mellan stad och landsbygd mer välbalanserat.

Staden med sina rika möjligheter till högre utbildning och kommersiellt kultur- och varuutbud m.m. låg i nära kontakt med och försörjdes till stor del av sitt omland.

Idag börjar de största städerna bli otympliga och svåra att kontrollera vad gäller lagöverträdelser, trafik- och bostadsproblem och avfallshantering.

Samtidigt växer glesbygdsp Problemen; närservicen blir allt sämre när befolkningsunderlaget sviktar och ungdomen lockas till städerna av det större nöjes- och arbetsutbudet. De kvarvarande får till råga på allt via skattsedeln subventionera bostadsbygget och transportsystemet i städerna.

Vi vet att vi behöver vår levande landsbygd för försvar och livsmedelsförsörjning, för att hålla kultur- och naturvärden levande och för att bibehålla och föra vidare till nästa generation de grundläggande överlevnadskunskaperna innan de faller i glömska.

Vi behöver ett jordbruk, där man inte är helt beroende av importerade insatsvaror och där man tillämpar odlingsmetoder, som ger långsiktigt bärande jordar och fullvärdiga livsmedel.

Skolan är ett kulturellt centrum. Skolan är pulsen i byn. Läggs skolan ner, dör bygden. De få barnen bussas till tätorten. Deras föräldrar bilar till jobbet. Det blir tyst. De gamla blir kvar.

Men det måste inte vara så. Det går att vända trenden. Barnen får tillgång till de gamlas livserfarenhet och lärdom. Bygdens historia går i arv. Närheten till djuren och naturen, skogarna och sjöarna, ger naturlig kunskap om miljö.

Asfaltbarnen bussas ut på landet. Skolan blomstrar. Barnen från tätorten får uppleva landsbygden och varandra – främlingskapet minskar.

Den gröna skolan

”Den gröna skolan” finns hos varje människa. Hur den skall se ut i detalj överläts till elever, lärare, föräldrar och andra berörda. En förutsättning för att den skall förverkligas är nämligen, att de i skolan aktiva under frihet kan pröva egna idéer och forma undervisningen de tror på.

Det som förenar är inte en gemensam metod utan ett gemensamt sätt att tänka. Tanken leder till mer elevaktiva metoder. Kunskaperna finns inte enbart att hämta i böcker utan klassrummet lämnas ofta för inhämtning av kunskaper ute i samhället och naturen. Den formella organisationen bryts och medvetenheten om att man kan och vill styra en skolas innehåll och utveckling vaknar till liv.

Det kan vara den kooperativa skolan, som hela byn ställer upp på. Den sköter om skolan, planterar, sätter potatis och sår. Den bygger upp sin självförsörjning eller bönder i dess närhet förser den med mat. En lokal styrelse driver den praktiskt: städar, lagar mat, skottar snö. Alla är delaktiga i skolan, är med och bestämmer hur skolan skall skötas, hur pengarna skall spenderas, på vad och vilka.

Det kan vara skolan som är igång hela året som lägerskola. dit elever från storstäderna får komma och leva nära naturen, lära sig överlevnadsteknik, andas frisk luft och bygga upp sig fysiskt och psykiskt.

Det kan vara skolan som det strömmar toner ur på somrarna, då spelande, sjungande, dansande elever går på sommarkurs....eller där snickarglädje, konst, hantverk och teknik går hand i hand.

Det kan vara folkhögskolan som skraddarsyr kurser för vuxna. Skolan där man känner gott kamratskap, där man lever och studerar för att berika sitt inre på ett annat sätt än i den ”normala” skolan.

Det kan vara skolan som har en hel uppsättning av djur; kossor, grisar, hästar, får....En kärngård, där man ser, luktar och känner djurens närhet istället för att titta på en bild. Där man får ta ansvar; mocka i ladugården, utfodra, mjölka....Där hemkunskap uppvärderas, där ”lära för livet” blir verklighet.

Skolans roll i det gröna samhället är egentligen självklar om man utgår från skollag och gällande läroplan. Skollagen säger att det yttersta syftet med skolan är att eleverna utvecklas till ”...harmoniska människor och till dugliga och ansvarskännande samhällsmedlemmar”.

Barnens kulturella bakgrund och närmiljö är den naturliga utgångspunkten för att detta skall kunna förverkligas. Att leva nära naturen, nära gamla och barn, ger kunskaper för livet – i livet, som man inte kan läsa sig till. Dessa ökar barnens självförtroende och är en ovärderlig tillgång. Att få vara med och bestämma från det ytterst lilla till det oerhört stora, utvecklar barnen och deras tänkande.

I dagens samhälle är risken överhängande att skolan halkar in på sammanhangslös mekanisk inläring. Då kommer eleverna inte att känna igen sig. Man definierar sig som den som inte kan något, inte duger till något och inte är något. Det vi vill med skolan är att motverka den risken. "Våra" elever tänker själva, är aktiva, känner arbetets glädje.

Sociala och demokratiska dimensioner

Barnen lär sig att se hur det som sker idag är en utveckling av det som varit och att detta har betydelse för utvecklingen i framtiden – en framtid som de själva kan vara med om att påverka. Barnen får en förhöjd beredskap att möta både glädje och sorg i livet.

Aktiviteterna i skolan får en mening genom att de har en social dimension. Lönen för mödan blir ett aktivt samarbete mellan föräldrarna, det omgivande samhället och skolan, vilket ger gott resultat! Ett sådant samhälle blir starkt och motverkar "sårbarheten" som finns i dagens anonyma, storskaliga samhälle. Strävan efter mänsklig tillväxt skadar ingen – tvärtom! Den är positiv. Den hotar inte livsmiljön som fixeringen vid materiell tillväxt gör.

"Det är dags att öppna människans inre universum!"

Eva Moberg

Politiska verktyg och grundbultar

För att kunna förverkliga "den gröna skolan", måste politiska verktyg till.

Skolorna måste få eget budgetansvar, vilket innebär att anslagen följer med eleven till den enskilda skolan. I glesbygd måste extra stöd ges annars kan inte den lilla byskolan överleva ekonomiskt.

Skolorna måste bestämma mer över innehållet och driften, därför måste regler som stoppar denna möjlighet tas bort ur skollagen.

Avreglera och decentralisera besluten!

Lärarna måste i sin utbildning få den praktik och metodik som behövs för att ge eleverna möjlighet att arbeta aktivt och undersökande med natur och människor som "levande uppslagsböcker".

Effektiviseringen mätt i antal poäng eller lästa böcker, måste brytas. Bedömningen av skolarbetet sker tillsammans med elever och föräldrar, där kvalitet inte kvantitet mäts. Gradering i betyg försvinner.

Profilskolor, försöksverksamhet och projekt uppmuntras och stöds. Praktik och teori varvas.

Folkhögskolornas frihet stärks. Flera ges möjlighet att välja denna form av utbildning genom att åldersgränsen sänks till 16 år.

Högskoleutbildning – hemma i byn – på distans stimuleras. Sommaruniversitet öppnas.

Mot. 1989/90
Ub291

Miljöpartiet de gröna vill att hela Sverige skall leva! Skolan och landsbygden är ömsesidigt beroende av varandra! Levande skola ger levande landsbygd!

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skolan och landsbygden.

Stockholm den 23 januari 1990

Eva Goës (mp)

Kjell Dahlström (mp)

Ragnhild Pohanka (mp)

Marianne Samuelsson (mp)

Anita Stenberg (mp)

Kent Lundgren (mp)

Inger Schörling (mp)

Anna Horn af Rantzien (mp)